

Quản lý hoạt động trải nghiệm cho học sinh lớp 1 ở các trường tiểu học huyện Hóc Môn, Thành phố Hồ Chí Minh

Phạm Thị Thu Thủy*

*Học viên cao học Trường Đại học Sài Gòn

Received: 15/9/2023 Accepted: 25/9/2023 Published: 9/10/2023

Abstract: With the results of research on the current status of experiential activity management for 1st graders in primary schools in the research area and the theoretical framework that the project established in the master's thesis, the article introduces a number of effective management measures to overcome limitations and contribute to improving the quality of experiential activities for 1st graders in primary schools in Hoc Mon district, Ho Chi Minh City. These measures have been tested in educational practice and shown to be highly urgent and feasible.

Keywords: Experiential activities for 1st graders, Primary school, Management measures.

1. Đặt vấn đề

Kết quả khảo sát thực trạng QLHĐTN cho HS lớp 1 ở các trường tiểu học huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh cho thấy, phần lớn cán bộ quản lý (CBQL), giáo viên (GV) ở các trường đã có nhận thức đúng đắn về sự cần thiết phải thực hiện HĐTN cho HS lớp 1. Các nhà trường đã tổ chức một số hoạt động phù hợp với HS, thu hút được sự tham gia của các lực lượng bên trong và bên ngoài nhà trường, bước đầu đã đạt được những kết quả nhất định. Tuy nhiên, việc QLHĐTN cho HS lớp 1 ở các trường tiểu học huyện Hóc Môn, vẫn còn nhiều hạn chế, cụ thể: Một số CBQL, GV và cha mẹ HS (CMHS) chưa nhận thức đúng đắn về mức độ ảnh hưởng của HĐTN đối với sự hình thành, phát triển các phẩm chất và năng lực thực tiễn của HS. Một số GV chỉ chú tâm vào việc truyền thụ các tri thức khoa học và thiếu chú ý đến việc tổ chức HĐTN cho HS. Một số GV khác có tư tưởng ngại khó nên không đầu tư vào tổ chức HĐTN. Công tác quản lý nội dung, chương trình HĐTN của CBQL còn bộc lộ nhiều yếu kém, do đó GV chưa thực sự chú tâm đầu tư. Công tác quản lý hình thức và phương pháp tổ chức HĐTN chưa cao nên chưa thu hút được sự tham gia của HS lớp 1. Hoạt động bồi dưỡng năng lực chuyên môn và năng lực tổ chức cho GV bị xem nhẹ, chưa được đầu tư bài bản. Do đó kỹ năng tổ chức của GV bị hạn chế, dẫn đến các em HS luôn ở trạng thái bị động trong quá trình hoạt động. Sự phối hợp giữa các lực lượng trong và ngoài nhà trường chưa tốt. Nhà trường chưa phát huy được sức mạnh của CMHS lớp 1, chưa mở rộng phạm vi hoạt động và giao lưu với các lực lượng bên ngoài

nhà trường. Vấn đề sử dụng kinh phí, cơ sở vật chất và phương tiện giảng dạy còn nhiều thiếu thốn. Kinh phí dành cho HĐTN ít ỏi, nhiều trường thiếu phòng chức năng và các trang, thiết bị cần thiết phục vụ tổ chức HĐTN. Công tác KTĐG của CBQL đối với HĐTN còn hạn chế, chưa có biện pháp thiết thực thúc đẩy HĐTN cho HS lớp 1.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng QLHĐTN cho HS lớp 1 ở các trường Tiểu học Huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh

Chất lượng tổ chức HĐTN cho HS lớp 1 ở các trường Tiểu học Huyện Hóc Môn, Thành phố Hồ Chí Minh còn nhiều hạn chế, chưa tạo được kết quả cao. Qua khảo sát 10 trường tiểu học huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh, tác giả nhận thấy xuất phát từ những nguyên nhân chính dưới đây.

* Nguyên nhân chủ quan

Nhận thức của một số CBQL và GV về tầm quan trọng của HĐTN cho HS lớp 1 ở trường tiểu học chưa cao, dẫn đến chưa đầu tư đúng mức cho quản lý và tổ chức hoạt động hiệu quả.

Giáo viên và HS còn bị áp lực về chất lượng học các môn văn hóa, dẫn đến chưa thực sự đầu tư cho hoạt động trải nghiệm. Nếu thực hiện HĐTN thì đa số GV thực hiện và tham gia một cách hình thức, chưa quan tâm đến chất lượng của hoạt động.

Sự phối hợp giữa các lực lượng trong và ngoài nhà trường chưa chặt chẽ, chưa phát huy được hết tiềm năng của các lực lượng giáo dục.

Hình thức hoạt động chưa phong phú, nội dung nghèo nàn, chưa phù hợp với nguyện vọng nên chưa

lôi cuốn, tạo sức hấp dẫn đối với HS. Nhà trường chưa dành nhiều kinh phí cho hoạt động, ngại tốn kém.

Tổ chức quản lý chưa chặt chẽ, việc KTĐG chưa thường xuyên, tổng kết, rút kinh nghiệm chưa được quan tâm đúng mức.

GV thực hiện HĐTN không được đào tạo nghiệp vụ tổ chức HĐTN, phần lớn chỉ được bồi dưỡng chuyên đề, dẫn đến kỹ năng tổ chức HĐTN rất hạn chế.

** Nguyên nhân khách quan*

Việc đánh giá nhà trường, đánh giá GV, HS chủ yếu căn cứ vào kết quả của hoạt động dạy - học nên các trường chỉ quan tâm đến CLDH mà ít quan tâm đến HĐTN.

Chuẩn KTĐG, khen thưởng cho hoạt động này chưa rõ ràng, chưa có tác dụng thúc đẩy hoạt động đi vào chiều sâu giữa các trường có phong trào HĐTN tốt và các trường thực hiện chưa tốt.

Thời gian của GV và HS dành cho hoạt động này chưa nhiều, dẫn đến hình thức hoạt động chưa phong phú, nội dung chưa hấp dẫn. CMHS chưa quan tâm đến HĐTN, nên không tạo điều kiện để các em hoạt động mà chỉ yêu cầu HS học các môn văn hóa.

2.2. Một số biện pháp được đề xuất

2.2.1. Nâng cao nhận thức cho CBQL, GV, các LLGD về tầm quan trọng của HĐTN của HS lớp 1

Lãnh đạo các nhà trường cần có kế hoạch tuyên truyền, giáo dục cho GV, CMHS, HS và cộng đồng xã hội hiểu một cách sâu sắc và toàn diện về HĐTN. Cụ thể: Trong mỗi nhà trường, nhất thiết phải tổ chức học tập, nghiên cứu một cách nghiêm túc các văn kiện của Đảng, Nhà nước về GD&ĐT, quán triệt một cách sâu sắc để cán bộ, GV thấu hiểu và thống nhất quan điểm trong quản lý, tổ chức HĐTN của HS, tránh nhìn nhận công tác này một cách phiến diện. Tổ chức các buổi tập huấn, trao đổi, học tập kinh nghiệm về HĐTN của HS lớp 1 ở trường tiểu học. Lãnh đạo nhà trường, GV, các LLGD cần phải tuyên truyền, tổ chức HĐTN với nhiều hình thức đa dạng, phong phú, phù hợp với điều kiện cụ thể của mỗi nhà trường, từng địa phương và phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý của HS.

HS và các LLGD cần nhận thức đúng vai trò của HĐTN trong quá trình giáo dục toàn diện cho HS. Thấy được sự cần thiết phải tổ chức hiệu quả HĐTN cho HS trong trường tiểu học. Đồng thời, phải làm cho các lực lượng tham gia vào quá trình giáo dục hiểu rõ, nắm vững quy trình, các hình thức tổ chức HĐTN cho HS. Mặt khác, sẵn sàng ủng hộ, đóng

góp, huy động các nguồn lực và phối hợp tham gia HĐTN đạt hiệu quả.

2.2.2. Phát triển ĐNGV kiêm nhiệm làm nhiệm vụ tư vấn trong các trường tiểu học

Tạo điều kiện cho giáo viên được đi học, bồi dưỡng nâng cao CMNV và kỹ năng tổ chức HĐTN cho HS lớp 1.

Tham gia các đợt tập huấn, bồi dưỡng do các cấp tổ chức về việc tổ chức HĐTN cho HS lớp 1, đồng thời tổ chức hiệu quả tại đơn vị. Cần tổng kết, rút kinh nghiệm, giao lưu chia sẻ và áp dụng các hình thức tổ chức HĐTN mẫu sau các đợt tập huấn, bồi dưỡng.

Xây dựng chương trình, LKH triển khai, dự kiến mời chuyên gia bồi dưỡng, tạo điều kiện kinh phí, sắp xếp thời gian, KTĐG kết quả, có quy chế khen thưởng, kỷ luật và đưa vào kế hoạch bồi dưỡng thường xuyên của mỗi GV. Xây dựng, phát triển đội ngũ Gv tư vấn.

2.2.3. Xây dựng nội dung HĐTN theo định hướng phát triển năng lực

Căn cứ vào từng chủ đề, các mục tiêu đã xác định, các điều kiện hoàn cảnh cụ thể của lớp, của nhà trường và khả năng của HS để xác định các nội dung phù hợp cho các hoạt động. Cần liệt kê đầy đủ các nội dung hoạt động phải thực hiện. Từ nội dung, xác định cụ thể phương pháp tiến hành, xác định những phương tiện cần có để tiến hành hoạt động. Từ đó, lựa chọn hình thức tổ chức hoạt động tương ứng. Có thể tổ chức một hoạt động nhưng có nhiều hình thức khác nhau được thực hiện đan xen hoặc trong đó có một hình thức nào đó là chủ đạo, còn hình thức khác là phụ trợ.

Tổ chức cho GV trao đổi, dự giờ và góp ý về nội dung tổ chức HĐTN sao cho hấp dẫn, hiệu quả, thiết thực, thu hút được đông đảo HS tham gia. Liên kết nội dung của HĐTN với hoạt động dạy học trên lớp, nội dung này xen kẽ với các nội dung của hoạt động dạy học.

2.2.4. Đa dạng hóa các hình thức tổ chức HĐTN cho HS lớp 1

Chỉ đạo đổi mới hình thức tổ chức các HĐTN theo hướng GV được chủ động trong việc lựa chọn hình thức phù hợp với thực tiễn lớp học, thực tiễn nhà trường, địa phương.

Tiến hành các buổi thao giảng để lựa chọn và sử dụng hình thức tổ chức HĐTN phù hợp nhất. Tổ chức rút kinh nghiệm các tiết học và nhân rộng hình thức thao giảng với việc lựa chọn đúng và vận dụng hiệu quả hình thức tổ chức HĐTN trong toàn trường.

Giao trách nhiệm cụ thể cho các thành viên trong

Ban Giám hiệu, Tổng phụ trách Đội chuẩn bị nội dung và lựa chọn hình thức để tổ chức sinh hoạt dưới cờ, chỉ đạo GV chủ nhiệm đổi mới tiết sinh hoạt lớp. Cả hai hoạt động trên cần theo hướng hạn chế việc triển khai kế hoạch của nhà trường, đánh giá, xếp loại, thay vào đó là tăng cường các buổi sinh hoạt để các em được nói lên tiếng nói của mình, được sinh hoạt tập thể, cùng nhau ca hát, chơi trò chơi dân gian...

Tổ chức cho HS tham quan trải nghiệm các làng nghề thủ công truyền thống ở địa phương, các danh lam thắng cảnh và các di tích lịch sử,...

2.2.5. Tăng cường quản lý sự phối kết hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội trong việc tổ chức HĐTN cho HS lớp 1

Tuyên truyền cho CMHS hiểu rõ tầm quan trọng của HĐTN, từ đó tranh thủ sự ủng hộ cả về nội dung giáo dục cũng như hỗ trợ tài chính cho hoạt động từ phía gia đình các em. Tận dụng những kinh nghiệm và tri thức của phụ huynh, vận động họ tham gia vào các hoạt động của nhà trường để nâng cao hiệu quả của các hoạt động giáo dục.

Phối hợp với các tổ chức đoàn thể trên địa bàn xây dựng kế hoạch, nội dung, chương trình cùng với nhà trường thực hiện các chuyên đề giáo dục như: giáo dục pháp luật, an toàn giao thông, thông tin về phòng chống tội phạm và tệ nạn xã hội, các bệnh truyền nhiễm, không sử dụng các chất gây nghiện, ma túy; giáo dục sức khỏe sinh sản vị thành niên, giáo dục môi trường, bảo vệ tài nguyên rừng, tài nguyên nước, giáo dục truyền thống cách mạng và lịch sử địa phương, tình yêu quê hương đất nước, chủ quyền biển đảo của tổ quốc,...

2.2.6. Đổi mới kiểm tra, đánh giá kết quả HĐTN cho HS lớp 1

Xây dựng kế hoạch KTĐG việc tổ chức HĐTN cho HS lớp 1 ngay từ đầu năm học trên cơ sở tình hình thực tế của nhà trường và địa phương đảm bảo tính thực tiễn và tính khả thi. Việc kiểm tra, đánh giá phải được thực hiện thường xuyên, liên tục và xuyên suốt trong cả năm học. Gắn kết việc HS tham gia và hoàn thành các HĐTN với việc đánh giá HS.

Xây dựng các tiêu chí đánh giá cụ thể. Đánh giá về cá nhân có các tiêu chí: đánh giá về mặt nhận thức, kỹ năng, thái độ và định hướng giá trị so với các yêu cầu đặt ra của mục tiêu hoạt động; đánh giá mức độ năng lực, sự trưởng thành, tiến bộ của HS sau mỗi hoạt động; đánh giá thông qua quan sát, dự hoạt động; năng lực HS thông qua các tình huống giả

định; thông qua nhận xét của các GV khác, của gia đình, của người xung quanh về những năng lực và phẩm chất cần hình thành. Đánh giá về tập thể có các tiêu chí: số lượng HS tham gia; các sản phẩm hoạt động; ý thức cộng đồng trách nhiệm; tinh thần hợp tác trong hoạt động; kỹ năng hợp tác của HS trong hoạt động.

2.2.7. Tăng cường CSVC, trang thiết bị, tài chính phục vụ HĐTN cho HS lớp 1

XĐKH và thực hiện hiệu quả việc đầu tư CSVC, trang thiết bị, tài chính để hỗ trợ tổ chức HĐTN cho HS lớp 1. Sử dụng, bảo quản các trang thiết bị một cách hữu hiệu, tránh lãng phí.

Huy động nguồn tài chính từ các mạnh thường quân, các lực lượng bên ngoài nhà trường trong việc đóng góp, hỗ trợ tổ chức HĐTN cho HS lớp 1 tham gia.

Nâng cao ý thức trách nhiệm của GV trong việc sử dụng hiệu quả kinh phí, CSVC để tổ chức HĐTN cho HS lớp 1.

3. Kết luận

Trên cơ sở lý luận và thực trạng, tác giả đề xuất 7 biện pháp QLHĐTN của HS lớp 1 ở các trường tiểu học huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động hướng đến phát triển toàn diện phẩm chất, năng lực cho HS ở các trường Tiểu học. Các biện pháp QLHĐTN của HS lớp 1 ở các trường tiểu học huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh được tác giả đề xuất nhằm tác động vào tất cả các chủ thể và các khâu của quá trình quản lý từ công tác lập kế hoạch, đến tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra, đồng thời tác động vào tất cả các thành tố tham gia vào HĐTN, từ đó tạo nên tác động tổng hợp và đồng bộ đến hoạt động đổi mới hoạt động dạy học nói chung trong các nhà trường Tiểu học và HĐTN nói riêng.

Tài liệu tham khảo

1. Dương Thị Thúy Hà (2016), “Đánh giá HĐTN sáng tạo của HS”, Tạp chí Dạy và Học ngày nay (Số 7-2016), trang 45-47.

2. Đinh Thị Kim Thoa (2012), *Mục tiêu năng lực, nội dung chương trình, cách đánh giá trong HĐTN sáng tạo*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội

3. Đinh Thị Kim Thoa (2013), *HĐTN sáng tạo – Góc nhìn từ lý thuyết “học từ trải nghiệm”*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.

4. Đinh Thị Kim Thoa (Chủ biên- 2019), *Hướng dẫn tổ chức HĐTN theo CTGDPT mới*, NXB ĐHSP.

5. Đỗ Ngọc Thống (2015), “HĐTN sáng tạo từ kinh nghiệm quốc tế và vấn đề của Việt Nam”, *Tạp chí Khoa học giáo dục* (Số 115).